

Marian Tyrowicz

PRASA GALICJI
I RZECZYPOSPOLITEJ
KRAKOWSKIEJ
1772-1850

Studia porównawcze

Inv. Nr. 35244

WYDAWNICTWO LITERACKIE, KRAKÓW

SPIS TREŚCI

WSTĘP 5

ROZDZIAŁ I. GALICJA JAKO TEREN ROZWOJU PRASY 9

Nomenklatura stosowana przez zaborców a tytuły periodyków — Terytorium zaboru i główne ośrodki prasowe — Ludność pod względem etnicznym, klasowym — Warunki ekonomiczne rozwoju prasy — Rynek czytelnicy — Zewnętrzne wpływy kulturalne: francuskie i wiedeńskie — Rola kościoła katolickiego — Masoneria a prasa galicyjska — Periodyzacja prasy galicyjskiej: 1772—1829, 1830—1847, 1848—1850 — Tło polityczne i kulturalne — Główni twórcy prasy i publicyści.

ROZDZIAŁ II. PROBLEMATYKA POLITYCZNA W PRASIE WIEDEŃSKIEJ I GALICYJSKIEJ A ROLA CENZURY 22

Źródła prawa prasowego w Austrii przed 1848 r. — Narodziny cenzury za Marii Teresy i Józefa II — Polityka cenzuralna i jej instytucje centralne — Cenzorzy w Galicji — Cenzura w Krakowie — Praktyka cenzuralna 1830—1848 — Stan prasy austriackiej — Jej stosunek do wydarzeń politycznych w Europie do wojen napoleońskich (włącznie) — System „prasy patriotycznej” — Prasa za Świętego Przymierza — Rok 1848 w prasie — Problematyka polityczna w czasopiśmiennictwie galicyjskim do 1815 — Wiosna Ludów a dziennikarstwo galicyjskie — Organy prasy liberalnej — Prasa demokratyczna i jej problematyka — Prasa konserwatywna — Rola „Czasu”.

ROZDZIAŁ III. U ŹRÓDEŁ ROZWOJU PRASY GALICYJSKIEJ 41

Pobudki materialne i trzy czynniki kalkulacji — Czołowi przedsiębiorcy prasowi Lwowa i Krakowa — Bodźce polityczne ze strony rządu krajowego — Fluktuacja gatunkowa prasy z inspiracji rządu centralnego — „Gazeta Lwowska” — Bodźce polityczne ze strony polskiej — Znaczenie roku 1848 dla zróżnicowania prasy — Zapotrzebowanie rynku czytelniczego na tle kultury towarzyskiej (salony literackie Lwowa i Krakowa, kawiarnie) i kształtowanie się inteligencji zawodowej — Poczytność gazet a czasopism — Grupy intelektualne i ideologiczne jako twórcy prasy — Analiza tych grup — Rola młodzieży we Lwowie i Krakowie na tym polu.

ROZDZIAŁ IV. INSPIRACJE PRASY GALICYJSKIEJ SPOZA ZABORU 63

Ogólnie o zewnętrznych bodźcach genetycznych — Kulturalna chłonność Galicji na tle jej gospodarczego i oświatowego zacofania — Przełtyński postępu pod wpływem rewolucji francuskiej — Receptja wydarzeń zachodnioeuropejskich w dziennikarstwie i publicystyce zaboru austriackiego — Znaczenie Wiosny Ludów — Czasopisma moralne i import ich do Polski — Rozwój prasy austriackiej do 1849 r. i jej znaczenie dla Galicji — Przenikanie do niej z prasy niemieckiej: romantyzmu, heglizmu i liberalizmu — Inspiracja Warszawy i Wilna — Publicystyka i dziennikarstwo Wielkiej Emigracji jako bodźce ideowe.

ROZDZIAŁ V. ORGANIZACJA PRACY REDAKCYJNEJ 74

Słowo o terminie „redaktor” — Galeria redaktorów galicyjskich — Czynności redaktora naczelnego poza redakcją — Redagowanie numeru — Załatwianie cenzury — Kolegia redakcyjne — Rekrutacja współpracowników — Aktyw pozaredakcyjny i korespondenci — Zagadnienie anonimat prasy — Anonimat w Galicji — Aktyw pomocniczy redakcji — Archiwa redakcyjne — Obsługa administracyjna pism.

ROZDZIAŁ VI. SERWIS INFORMACYJNY I GRAFIKA PRASY	90
Zróżdła informacji — Środki przekazu informacji — Prasa zagraniczna jako źródło informacji — Geograficzne pochodzenie wiadomości — Tempo przekazu informacji — Ilustratorstwo w czasopiśmie — Trudności obiektywne szaty ilustracyjnej w prasie galicyjskiej — Pisma ilustrowane.	
ROZDZIAŁ VII. NAKŁADY I KOLPORTAŻ	104
Kordony zaborcze barierą dla rozpowszechnienia prasy — Umiejętności redaktorskie pierwszym czynnikiem nakładu — Rola administracji zaborczej (koncesje wydawnicze, restrykcje fiskalno-pocztowe, konfiskaty) — Ewolucja nakładów w Polsce — Nakłady a opłacalność wydawnictwa — Nakłady prasy galicyjskiej w 1848 r. — Kolportaż i rozpowszechnienie, rodzaje utrudnień w Galicji — Kolportaż pocztowy na tle urzędów polskich — Odbiór prasy w kantorach i sklepach — Rola księgarń galicyjskich (czołowi księgarze) — Kolportaż objazdowy — Dostawa pism do domu — Sprzedaż uliczna.	
ROZDZIAŁ VIII. ZAGADNIENIA EKONOMICZNE (KOSZTA I RENTOWNOŚĆ)	119
Brak źródeł do rejestru kosztów — Rentowność prasy w Galicji a w Warszawie — Spółki prasowo-wydawnicze — Mecenat w prasie a inwestorzy indywidualni — Ceny prenumerat, porównanie ich z prasą innych ośrodków wydawniczych — Dochody z druku obwieszczeń rządowych i inseratów prywatnych — Koszta produkcyjne (opłaty państwowe) — Wynagrodzenia redaktorów — Honoraria autorskie w prasie i innych pracowników — Koszta produkcyjne: papier, farba, czcionki — Konkluzje co do nierentowności.	
ROZDZIAŁ IX. TYPOLOGIA PERIODYKÓW. CHARAKTERYSTYKA ZAWARTOŚCI	138
Podstawy klasyfikacji grup periodyków — Prasa ogólnoinformacyjna — Jej rozwój i tendencje — Czasopisma literackie i zbliżone charakterem — Almanachy i publikacje zbiorowe — Pisma typu „pamiętników” — Periodyki popularyzatorskie (magazyny) — Magazyny niemieckie — Czasopisma naukowe, ich geneza — Czasopisma historyczne — Czasopisma gospodarcze i ekonomiczne — Organy medyczne — Pisma „dla wsi” — Pisma satyryczno-humorystyczne — Prasa dla kobiet i młodzieży — Czasopisma urzędowe — Konkluzje.	
ROZDZIAŁ X. GATUNKI DZIENNIKARSKIE	168
Pojęcie gatunków dziennikarskich w prasie polskiej do 1843 — Wpływy wiedeńskie, warszawskie i ponownie wiedeńskie — Prospekt wydawniczo-prasowy i zeszyty próbne — Artykuły wstępne — Artykuły publicystyczne — Kronika aktualna — Komunikaty meteorologiczne — Rozprawy naukowe (historia i inne nauki społeczne) — Rozprawy popularyzatorskie — Problematyka przyrodnicza i ekonomiczna — Recenzje i krytyka naukowa — Rywalizacja recenzji literackiej z teatralną — Polemika prasowa, jej odmiany — Teksty poezji i prozy literackiej w prasie — Felieton i esej — Reportaże — Życiorysy i nekrologia — Inseraty, ogłoszenia, obwieszczenia władz — Spisy treści.	
ZAKOŃCZENIE I KONKLUZJE	197
WYKAZ ŹRÓDEŁ, WYDAWNICTW POMOCNICZYCH I OPRACOWAŃ WYZYSKANYCH W KSIĄŻCE	200
INDEKS NAZWISK	210
INDEKS TYTUŁÓW CZASOPISM	219
SPIS ILUSTRACJI	226